من منع ماله من الاخیار اختیارا صرف الله ماله الی الاشرار اضطرارا

هر که مال خود را به اختیار از نیکان دریغ کند خداوند مالش را به ناچار صرف بدان خواهد کرد.

تازه‌های نشر

خواجه نصیر و استمرار تمدن اسلامی در دوره مغول

کتاب «بافتار کوشش‌های شیعی در استمرار تمدن اسلامی در دوره مغول (نمونه‌پژوهی تاریخی: اندیشه‌ها و کنشگری‌های خواجه نصیرالدین طوسی)» اثر محمد باغستانی کوزه‌گر در ۲۸۱ صفحه روانه بازار نشر شد.

به گزارش رواق، نویسنده این کتاب کوشیده به پژوهش درباره شخصیت خواجه نصیر از منظر بینش و کنش‌های تمدنی او بپردازد و تصویری کمتر کاویده شده از خواجه را نمایان کند.

خواننده کتاب می‌تواند با شرایط تاریخی ظهور خواجه به‌عنوان یک قهرمان اندیشه آشنا شود و بینش تمدنی او و چگونگی اجرایی کردن آن را در ساخت رصدخانه مراغه که کنش تمدنی است، بخواند و از نقش او در ایجاد تحول در جریان کلان مدیریت علم در تمدن اسلامی آگاه شود.

اثر پیش رو درراستای تعمیق بحث‌های تمدنی و تقویت فضای گفتمانی و جریان‌سازی در ساخت تمدن، با هدف بازخوانی پیشینه تمدن اسلامی ونگاهی تمدن‌پژوهانه به بافتار کوشش‌های شیعی در استمرار تمدن اسلامی در دوره مغول به‌ویژه اندیشه‌ها و کنشگری‌های تمدنی خواجه نصیرالدین طوسی نگاشته شده است. این اثر در پنج فصل تألیف شده؛ پس از بیان کلیات پژوهش در فصل نخست، در دومین فصل با عنوان «تأثیر تحول‌های تمدنی بر فراهم آمدن شرایط ظهور منجی در جهان اسلام تا هجوم مغولان» پس از بیان تحول‌های تمدنی جهان اسلام تا هجوم مغولان، مهم‌ترین تحول‌های جامعه شیعه تا هجوم مغولان تشریح و وضع تمدنی جهان اسلام از آغاز حمله مغول تا سقوط بغداد بررسی شده و وضع جامعه شیعه پس از هجوم مغولان مورد اشاره قرار گرفته است. سومین فصل از کتاب حاضر به «تأثیر محیط تربیتی وزیستی بر برخورداری خواجه از شخصیت یک قهرمان اندیشه تمدنی» اختصاص یافته و به فضای تربیتی عمومی و اختصاصی، کارنامه دانش و بینش تمدنی خواجه تا پیش از هجوم مغولان و ویژگی‌های اجتماع تمدنی از منظر خواجه نصیر پرداخته است. نویسنده در فصل بعدی، به «کمیت و کیفیت کنش‌های تمدنی خواجه نصیرالدین پس از پایان حمله مغولان با فتح بغداد» می‌پردازد و ضمن بیان کنش‌های تمدنی خواجه در جامعه اسلامی، به کنش‌های خواجه نصیرالدین طوسی پس از پایان فتح بغداد اشاره کرده و حضور تمدنی در نظام سیاسی مغولان پس از فتح بغداد را مورد توجه قرار داده، همچنین پس از بیان کنش‌های تمدنی خواجه نصیرالدین طوسی، تکاپوهای اجتماعی او در ساحت تمدنی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در فصل پنجم و آخر کتاب حاضر که به «شناخت تحول‌های مدیریتی جریان علم در تمدن اسلامی با اقدامات خواجه نصیرالدین طوسی» پرداخته شده، دوره‌های پیدایش جریان علمی و رونق شکوفایی بررسی و وضعیت جریان‌های حاکم بر علم از نیمه سده پنجم تا هفتم هجری تبیین و تأثیر اقدامات خواجه نصیرالدین طوسی بر بخشی از جریان علم در تمدن اسلامی تشریح شده است.

سپس، مؤلف ویژگی‌های دو مدیریت بیرونی و درونی حاکم بر علم در عصر خواجه نصیر را برشمرده و به تحول در شرایط علمی اشاره و شخصیت خواجه نصیر با دیوانسالاران دیگر (بر پایه نظریه قهرمان به قرائت سیدنی هوک) مقایسه شده است.

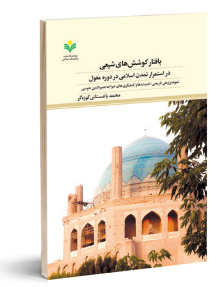

نکته‌ها

حجت‌الاسلام محسن قرائتی

کسی که نیتش خدا باشد، زودتر به هدف می‌رسد

چطور مخلص شویم؟ می‌گویند: اگر می‌خواهی مخلص شوی آخرت را در ذهنت بیاور، دنیا را هم در ذهنت بیاور. دنیا چیست و آخرت چیست؟ «إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ» می‌گوید: ما این‌ها را خالص کردیم، می‌گوییم: این‌ها چطور خالص شدند؟ می‌گوید: «بِخالِصَةٍ ذِکرَی الدّار» (ص/۴۶) یاد قیامت آدم را خالص می‌کند. اگر من این کار را کنم، دنیا چه می‌شود آخرت چه می‌شود؟ در دنیا برایت کف می‌زنند. خلاص! کف هم مثل خاراندن است. دیدی دستت می‌خارد، در یک لحظه که دستت می‌خارد حال می‌آیی، بعد از پنج دقیقه نه اینجا چیزی است، نه اینجا. دنیا یا کف می‌زنند یا سوت می‌زنند یا تکبیر می‌گویند، فوقش یک خیابانی هم به اسم آدم می‌کنند، بعد هم آدم که مرد کاشی را برمی‌دارند و یک تابلو دیگر می‌زنند. دنیا چیزی نیست. اگر کسی خواسته باشد راه اخلاص را برود باید حساب کند می‌توانم این کار را به پاداش ابدی بفروشم، می‌توانم به یک کف و سوت موقت بفروشم؟ حدیث داریم آدم مخلص زودتر به آرزوهایش می‌رسد. چرا ریاکاری می‌کنیم؟ ریاکاری می‌کنیم که این، دوستمان داشته باشد. خب اگر بناست برای مردم کاری کنیم، آدم برای خودش ریاکاری کند. خدایا ببین، برای خدا کار کن خدا خودش جبران می‌کند. حدیث داریم «من أخلص بلغ الآمال» (غررالحکم/ص۱۹۸) اگر کسی نیتش خدا باشد زودتر به هدف‌هایش می‌رسد. یک گمنامی از من دعوت کرد. من هم قول دادم و گفتم می‌آیم. بالاترین شخصیت هم از ما دعوت کرد. گفتم: آخ! کاش به این قول نداده بودم. آخر این گمنام همیشه هست، او دیگر تمام شد. خیلی با خودم کشتی گرفتم. گفتم: ببین، تو اگر مسلمانی اول به او قول دادی. حالا یک پیرزن فقیر، محرم، بالاخره عمه‌ای است، خاله‌ای است، برو این را ببین. آخر او خیلی مهم بود. در یک لحظه گفتم: خدایا من آدم مخلصی نیستم. در یک لحظه نیت کردم برای رضای خدا سر همان قرارم با آن فامیلم و خانه آن فقیر بروم که صله رحم بود. رفته بودند خانه آن بزرگوار، گفته بود: قرائتی نیامد!؟ گفتند: آقا راستش را بخواهی ماجرا این است ایشان به یک فقیری قول داده بود، خیلی هم می‌خواست اینجا بیاید، دلش اینجا بود ولی چون قول داده بود، آنجا رفت. گفت: به او بگویید بیاید خصوصی او را ببینیم. یک میهمانی سوایی از ما کرد. دو ساعت و نیم هم حرف‌های مرا گوش داد؛ کسی که دو دقیقه هم نمی‌شود با او حرف زد، دو ساعت و نیم همه حرف‌های مرا گوش داد. گفتم: خدایا چقدر قشنگ.

دیدگاه

معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده:

نسخه‌های فمینیستی برای حل مسائل زنان کارساز نیست

خزعلی بر ضرورت جهاد تبیین در شرایط فعلی تأکید کرد و گفت: امروز نیاز به جهاد تبیین داریم تا صدای زنانی را که به نام آزادی و به نام زن، مورد ظلم و جنایت واقع شده‌اند به گوش جهانیان برسانیم.

به گزارش خبرگزاری تسنیم، اداره کل امور بین‌الملل معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده با همکاری مرکز مطالعات زنان و خانواده دانشگاه تهران، وزارت دادگستری، مؤسسه صیانت از حقوق زنان، مجمع بین‌المللی زنان پیرو ادیان توحیدی و دانشگاه الزهرا(س)، نشست تخصصی با عنوان «از جریان‌سازی برای انقلاب زنانه تا واقعیت غائله زنانه» را با حضور شرکت‌کنندگانی از ۹ ملیت مختلف برگزار کرد.

در بخش نخست نشست، انسیه خزعلی، معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده، اغتشاشات اخیر را ناشی از یک جنگ سخت ترکیبی و شناختی دانست و گفت: دشمن تلاش کرده با انتشار دروغ و بهتان و با تبلیغات گسترده، برای مسموم‌کردن افکار اقدام کند، اما زنان ما با هوشیاری در مقابل بسیاری از این توطئه‌ها ایستادند و خواهند ایستاد و با هویت و اصالتی که دارند، مکر آن‌ها را خنثی می‌کنند.

خزعلی تصریح کرد: دولت‌های غربی می‌خواهند با محدود کردن صدای ایران در مجامع بین‌المللی، تک‌صدایی را حاکم کنند؛ یعنی تنها صدایی را بشنوند که همگام با آن‌هاست و اجازه ندهند صداهای دیگری که افشاگر ماهیت واقعی آن‌ها و فشارهایی است که بر اثر تحریم و نادیده‌گرفتن حقوق زنان در جامعه بین‌المللی به وجود آمده، به گوش کسی برسد.

او بر ضرورت جهاد تبیین در شرایط فعلی تأکید کرد و ادامه داد: در اینجا نیاز به جهاد تبیین داریم تا صدای زنانی را که به نام آزادی و به نام زن، مورد ظلم و جنایت واقع شدند، به گوش جهانیان برسانیم.

در ادامه این نشست، خدیجه کریمی، مدیرکل بین‌الملل معاونت زنان ریاست جمهوری ضمن تبریک میلاد حضرت زینب(س) اسوه خردمندی و تدبیر، وقایع اخیر کشور را صف‌آرایی جبهه باطل با تمام قدرت خود در مقابل جبهه حق دانست.

او تأکید کرد: مسئله زنان و شعار زنان، تنها یک دستاویز در این مصاف حق و باطل است. کشورهایی امروز ادعای دفاع از حقوق بشر و حقوق زنان را دارند که بزرگ‌ترین مصداق‌های نقض حقوق بشر را از سوی آن‌ها شاهد بوده‌ایم.

در ادامه سخنرانانی از کشورهای استرالیا، پاکستان، آلمان، عراق، الجزایر، اندونزی، نیجریه، افغانستان و ایران به بیان دیدگاه‌های خود درباره موضوع نشست پرداختند.

■ امروز با غائله زنانه روبه‌رو هستیم نه انقلاب زنانه

«شادمانی» استاد دانشگاه با نگاهی به پیشینه حضور زنان در انقلاب مشروطه، نهضت تنباکو و انقلاب اسلامی، گفت: ما اکنون در یک جنگ ترکیبی پیچیده قرار داریم، راهبردی که شامل جنگ کلاسیک و جنگ فرهنگی و هجمه فرهنگی‌رسانه‌ای است و تمام ابزارهای متقارن و نامتقارن را برای آسیب زدن به جمهوری اسلامی درآمیخته‌اند.

او در تحلیل شرایط امروز جامعه اظهار کرد: آنچه امروز می‌بینیم، یک خشونتِ سازمان‌یافته است که به سمت رادیکالیسم اجتماعی پیش می‌رود. بنابراین نامی که می‌توانیم بر آن قرار دهیم، آشوب یا غائله زنانه -نه انقلاب زنانه- و عمدتاً سوءاستفاده از مسئله زنان است.

این استاد دانشگاه تصریح کرد: وقتی از غائله زنانه سخن می‌گوییم، به معنای آن نیست که زنان، درصد زیادی از اغتشاشگران را تشکیل داده باشند بلکه شعارها به سمت فمینیزه شدن است.

■ مهر تأیید پژوهش‌ها بر تأثیر مثبت حجاب بر ایمنی و آرامش زنان

در ادامه، پژوهشگری از استرالیا با اشاره به پژوهش‌های علمی که در خصوص بررسی رابطه حجاب و سلامت روان‌شناختی بانوان در جهان صورت گرفته، گفت: با استناد به نتایج این‌گونه پژوهش‌ها در زمینه تأثیرات مثبت حجاب بر ایمنی و آرامش زنان، می‌توان نه‌تنها زنان مسلمان بلکه بانوان غیرمسلمان در جهان را به داشتن حجاب ترغیب کرد.

او همچنین ابراز عقیده کرد: استانداردهای زیبایی که از سوی رسانه‌ها القا می‌شود، غربی است و تحمیل این استانداردها موجب شده بانوان و به‌ویژه دختران جوان، مشکلات بسیاری در خصوص تصویر ذهنی درباره بدن خود داشته باشند.

به گفته او، حجاب اهمیت کمتری را برای این استانداردهای زیبایی ایجاد می‌کند و موجب می‌شود فرد، تصویر ذهنی مثبت‌تری از بدن خود داشته باشد.

■ ناکارآمدی نسخه‌های فمینیستی

«متخصصی» پژوهشگر دیگری از کشور افغانستان بود که در این نشست با بیان اینکه قدرت و اقتدار زن ناشی از حیاست، تصریح کرد: با داشتن حجاب، شما یک ملکه هستید که حصن و حصاری دارید که هر کسی حق ندارد به آن نزدیک شود.

او تصریح کرد: هیچ‌یک از نسخه‌های فمینیستی برای حل مسائل زنان، کارگر نخواهد بود. آنچه مورد نیاز جهان امروز است، حیا و پاکی است. ما در یک تقابل شدید با تمدن فرعونی-شیطانی غرب هستیم که بر اساس اسراف و استعلاست. تقابل بین ما و تمدن غربی به خاطر یک متر یا چهار متر پارچه‌ای که بعضی‌ها برای حجاب انتخاب می‌کنند نیست، بلکه تقابل به خاطر فرهنگ توحیدی است که برای ما برنامه‌ریزی می‌کند.

پژوهشگری از الجزایر، زنان را قلب جامعه نامید. به گفته او، الجزایر ۱۳۰سال توسط فرانسه اشغال شده بود و آن‌ها خیلی تلاش کردند بمانند، اما علت موفق نبودن آن‌ها -به اذعان خودشان- این بود که نتوانستند به قلب الجزایر نفوذ کنند، یعنی نتوانستند بانوان الجزایری را تحت تأثیر قرار دهند.

یزدیان، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران هدف دشمنان را فروپاشی نظام خانواده دانست و تصریح کرد: ما باید خانواده‌ها را آموزش می‌دادیم که چطور در دوران آموزش مجازی فرزندان به واسطه کرونا، ارتباط خود را با فرزندانشان حفظ کرده و آن‌ها را بر اساس فرهنگ ایرانی اسلامی پرورش دهند. امروز برخی رفتارهای دانشجویان، به‌هیچ‌وجه با فرهنگ ایرانی سازگار نیست.

■ ضرورت توجه دادن جوانان به موارد نقض حقوق بشر در دنیا

بانوی فعال فرهنگی از کشور آلمان نیز به این نکته اشاره کرد: در این کشور، آداب و رسوم سنتی با آموزه‌های دینی، مخلوط و این امر سبب شده جنبش فمینیستی اسلامی مورد استقبال قرار گیرد؛ باید زنان محجبه را آگاه سازیم تا از این جنبش‌های فمینیستی دفاع نکنند.

از دیدگاه او، موارد نقض حقوق بشر که در دنیا صورت می‌گیرد، در رسانه‌های ایران به‌ندرت بازتاب داده می‌شود و نبود اطلاعات صحیح در این خصوص موجب می‌شود جوانان یا نوجوانان ایرانی، تصور غیرواقعی و ایده‌آلی از غرب داشته باشند.

دکتر زهره سادات میرجعفری معتقد است باید امیدوارانه برای الگوسازی، شبکه‌سازی و جریان‌سازی زن مسلمان در جامعه تلاش کرد

توانایی فقه شیعه در پاسخ به مطالبات زنانه

امروزه با رشد و گسترش سرسام‌آور رسانه‌های مجازی، فمینیسم غربی که نشأت گرفته از فرهنگ شرک‌آلود اروپا پیش از مسیحیت است با ابداع شعارهای سحرآمیزی چون آزادی، برابری زن و مرد و دفاع از حقوق زن اقشار بی‌بهره از سواد رسانه‌ای کشورهای جهان سوم را به سوی خود جذب می‌کند. در این بین سؤال یک پژوهشگر آگاه درد آشنا این است که به‌راستی فمینیسم در پایه و مایه تاریخی خود دارای چه شاخصه‌هایی است که امروزه این چنین بی‌محابا در عرصه اعطای آزادی لجام‌گسیخته به زنان می‌تازد و بنیان‌های اخلاقی جوامع جهان سوم را ویران می‌کند. قدس آنلاین در گفت‌وگو با دکتر زهره سادات میرجعفری، متخصص مطالعات زنان و پژوهشگر مطالعات تطبیقی خانواده، فعال اجتماعی و مبلغ بین‌المللی به دنبال کاویدن این عارضه اجتماعی رفته است.

■ از منظر شما به عنوان یک متخصص حوزه زنان، علت استفاده نهادهای امنیتی غرب از فمینیست‌های ایرانی چیست؟

اهمیت تأثیر فمینیست‌ها بر فضای زن و خانواده از دید نهادهای امنیتی و رسانه‌ای غرب سال‌هاست مشخص شده و مهم‌ترین پایگاهی که نهادهای امنیتی غرب در ایران می‌توانند با تضعیف آن، اهداف خود را پیاده کنند بحث زن و خانواده است. وقتی یک زن از یک جریانی طرفداری یا با آن هم‌اندیشی کند بر سه نسل خودش تأثیرگذار است؛ علاوه بر آن اگر بخواهید زن را وارد عرصه اجتماع و خانواده را از وی جدا کنید چنین پروژه‌ای در جامعه ایرانی تا امروز امکان نداشته زیرا همیشه زن‌ها پیشرو بودند و خانواده را تهییج و تحریک می‌کردند، حالا چه در صحنه انقلاب اسلامی و پیش از شکل‌گیری انقلاب و پس از آن در جریان دفاع مقدس که شاهد مشارکت فعالانه و دلسوزانه زنان ایرانی و خانواده آن‌ها در این فرایند بودیم.

پس از آن هم شاهد جنگ نرم هستیم. دشمن از سال‌ها پیش روی این حوزه سرمایه‌گذاری کرده و از دهه ۱۳۸۰ش به این طرف اندیشمندان غربی، حوزه زن و خانواده را نقطه طلایی کار خودشان دانستند که تا حدودی هم موفق بودند. البته جریان‌سازی در حوزه زنان به همین راحتی نبود و این کار را به صورت هدفمند از طریق آموزش‌های گوناگون توسط مؤسسات مجری دستورات غربی و همچنین جریان‌های خصوصی با نام‌های فریبنده انجام دادند.

به عنوان مثال مؤسسه توانا با برگزاری دوره‌های توانمندسازی زنان به اسم آگاه‌سازی آن‌ها و استفاده از مشارکت زنان و تساوی زن و مرد دوره‌های مختلفی را در برخی کشورهای اطراف یا برخی کشورهای غربی برای برخی خانم‌های فمینیست برگزار کرد که این به گسترش شبکه‌های فمینیستی منجر شد و پس از این مرحله از این شبکه‌ها در جریان‌ها و مطالبات اجتماعی استفاده کرده و می‌کنند. این سازمان‌ها با گسترش فضای مجازی و اینترنت به طور جدی وارد این فضا شدند و از شبکه‌هایی مثل توییتر، اینستاگرام و یوتیوب برای ترویج سبک زندگی غربی و مصرف‌گرایی و نیز برجسته کردن عناصر تساوی‌خواهی و مبارزه‌طلبی استفاده کردند. صفحه‌های مختلفی در این عرصه در حال فعالیت هستند که برخی از آن‌ها در داخل فعال بوده و برخی هم پس از مهاجرت از ایران مشغول فعالیت‌اند. این‌ها توسط عناصری که گفتیم ابتدا به صورت بسیار نامحسوس شروع کردند و با به راه انداختن کرسی‌ها و مناظرات، همزمان با شبکه‌های ماهواره‌ای پیش می‌روند و هر دفعه از یک بخش از حقوق زنان مسلمان یا بحث‌های مربوط به آیات الاحکام استفاده کرده و با سیاه‌نمایی وضعیت زنان از طریق فیلم‌هایی مثل سنگسار ثریا و... به دنبال بازتولید چالش‌های زنانه هستند که با عنوان خشونت علیه زنان مطرح می‌شود.

■ این بحث‌ها چالشی است که به خیلی از آن‌ها هنوز هم با توجه به تحولات روز جامعه به لحاظ فکری پاسخ داده نشده است.

بله، ما در این زمینه قائل به قوت و پویا بودن فقه اجتماعی شیعه هستیم که باید علما و فقها روی آن بیشتر کار کنند و نتایج عملی آن را به مردم اطلاع دهند. ولی متأسفانه این‌گونه نیست و روی فقه خیلی کم کار شده یا اگر بخش‌هایی از مدارس علمیه مشغول کار در این زمینه هستند حرف آن‌ها خیلی جدی گرفته نمی‌شود. اما از آن طرف به صورت شبکه‌ای هم کار نمی‌شود، در حالی که دشمن به طور جدی مشغول فعالیت در این زمینه است و دائم چالش و شبهه ایجاد می‌کند. چالش‌هایی که خیلی از آن‌ها شاید پاسخی داشته باشد اما کسی فرصت پاسخگویی به آن‌ها را ندارد و یا به آن‌ها پاسخگو نیست. این مسئله به تعارضات دامن می‌زند.

■ به عنوان یک بانوی ایرانی آینده فمینیسم در ایران را چگونه می‌بینید؟

در بحث‌های آینده‌پژوهی به تحولات غرب و آینده محتمل توجه می‌کنیم، در این زمینه هم باید چنین کاری کنیم. با توجه به تحولات اخیر، آینده فمینیسم در ایران آینده چندان خوبی نخواهد بود و اگر بانوان مسلمان انقلابی در این عرصه به طور جدی وارد نشوند و برای زن مسلمان هویت‌یابی نکرده و برای هویت زن مسلمان جاسازی و فضاسازی نکنند حتماً در این حوزه مشکل خواهیم داشت. دیدیم فمینیسم به‌خصوص در اغتشاشات اخیر با شعارهای تساوی‌طلبانه و سیاه‌نمایی، نیازهای کاذبی از قبیل برداشتن حجاب یا ورود زنان به ورزشگاه ایجاد و آن‌قدر از طریق رسانه‌ها آن را برجسته کردند که زنان احساس اجبار و نیاز کردند و دائم از طریق شعار زن، زندگی، آزادی ارزش‌های غیراخلاقی را با آزادی یکی می‌دانند. می‌بینیم در غرب که تا انتهای فمینیسم رفته با مشکلات و تعارضات زیادی در داخل خانواده روبه‌رو شده‌اند و جنبش «می تو» را برای نشان دادن تعارضات و تجاوزاتی که با اسم آزادی به آن‌ها تحمیل می‌شود به راه انداخته‌اند. در داخل ایران هم همان‌طور که دیدید برخی سلبریتی‌ها و فمینیست‌ها این جنبش را ادامه دادند و خودشان اذعان کردند با تلاش برای دستیابی به آزادی جنسی نه تنها زن آزادی بیشتری پیدا نمی‌کند بلکه مدام در معرض تعرض قرار می‌گیرد. این آینده، آینده خوبی نیست.

با توجه به تحولات مربوط به حجاب و عفاف در کشور خیلی نمی‌توانیم امیدوار باشیم، هر چند همه باید امیدآفرینی کرده و مسئولان به طور جدی به دنبال ایجاد ساختارهای راحت و در عین حال مفید برای زنان باشند. باید ساختارهای زنانه در داخل و خارج خانواده در نظر گرفته شود تا زن در آن احساس هویت‌بخشی و آزادی و آرامش کند. در چنین فضایی به قول معروف احساس راحتی زنان در جامعه بهترین تبلیغ برای الگوی صحیح زندگی و دوری از خشونت علیه زنان و آزادی‌های مشروع زن خواهد بود. ما خیلی از این آینده را مدیون خانواده‌های شهدا و زنان آگاه و انقلابی هستیم که هنوز هم می‌بینیم با وجود این همه تحولات مدرنیته، فرزندانی که در دامن این مادران غیور تربیت شده‌اند در جای جای کشورمان دیده می‌شوند، پس باید امیدوار باشیم و برای الگوسازی، شبکه‌سازی و جریان‌سازی زن مسلمان در جامعه تلاش کنیم.

قفسه کتاب

بازخوانی دیدگاه‌های شهید بهشتی درباره حجاب

در تربیت دختران به آن‌ها میدان «شخصیت داشتن» بدهید!

رواق| شهید بهشتی در کتاب «سه گونه اسلام» مخاطب را به نکاتی درباره مقوله زن و حجاب توجه می‌دهد: تحقق نسبت حجاب و احترام زن، تحقق نسبت حجاب و عزت و شخصیت محجبه، تحقق نسبت حجاب و فعالیت‌های مؤثر اجتماعی زن و تحقق نسبت دعوت به این فضائل و پذیرفتن حق انتقاد متقابل برای طرف مورد دعوت که از آن به ولایت طرفینی نیز یاد می‌شود. به بهانه مناقشات اخیر بد نیست دیدگاه‌های شهید بهشتی در این خصوص را مورد بازخوانی قرار دهیم.

«سؤال درباره نقل مرثیه‌هاست. مثلاً نقل می‌شود حضرت زینب(س) پس از آنکه بالای پیکر برادرش امام حسین(ع) ایستاد، رو کرد به مدینه و خطاب به پیامبر(ص) فرمود: یا رسول‌الله! نگاه کن پیکر فرزندت چگونه است، نگاه کن به اینکه ما سرهایمان باز است! یا اینکه نقل می‌شود در گفت‌وگو با یزید فرمود: «أمن العدل یا ابن الطلقاء!»؛ آیا این عادلانه است ای فرزند آزاد شده‌ها که کنیزکان تو آنجا داخل حرم آسوده و پوشیده باشند و ما را این طور بیاورند!؟....

خواهران و برادران عزیز! به این مسئله توجه کنید که به حجاب و پوشش اسلامی به‌طور عجیبی ظلم شده است. پوشیده بودن زن در اسلام در حدی است که الان همسر و دختر من اینجا هستند و می‌بینید این پوشیده بودن در اسلام، هرگز محدود کردن زن نیست؛ حفظ حریم زن است، احترام زن است، اتفاقاً این نص آیه قرآن است که به پیغمبر(ص) می‌گوید به زنانت و زنان مؤمنان و مسلمین بگو وقتی بیرون می‌آیند خودشان را پوشیده‌تر کنند، می‌گوید «...ذلک أَدْنَی أَنْ یُعْرَفْنَ فَلَا یُؤْذَیْنَ...» (احزاب، ۵۹) این سبب می‌شود این‌ها شناخته شوند به اینکه زنان پاکی هستند و بنابراین آن‌ها را اذیت نکنند و سراغشان نروند. این خیلی روشن است اگر خانمی بتواند در پوشش خویشتن نشانی از پایبندی‌اش به عفت و پاکدامنی با خودش همراه داشته باشد، نشانی است از کمال و احترام. یک وقت است مسئله هرزگی و لوندی زن را کمال زن می‌دانیم! خب آن یک مکتب است. کدام زن بهتر است؟ آن که لوندتر است. ولی اگر نه، زنِ بهتر یعنی زنِ پاک‌تر، پس زن خودفروش، زن کامل نیست. زنی که برای خودش شخصیت قائل است زنی است که هیچ مردی جز همسرش نمی‌تواند به او نگاه خریدارانه کند. اگر واقعاً کمال زن این است، پوشیده بودن اندام و زیبایی‌ها و جاذبه‌های جنسی زن برای چیست؟ آیا این برای احترام به او است یا برای تحقیر او؟ بنابراین ملاحظه می‌کنید دستور پوشش، برای بالا بردن احترام زن در اجتماع و امری طبیعی است و من به خانم‌های خودمان توصیه می‌کنم در عین حال که پوشیده هستید، دوست دارم در خیابان گردنتان را راست بگیرید و راه بروید! خانم‌های پوشیده مبادا پوشیده بودن مستلزم این باشد که گردنتان را خم کنید و راه بروید! نمی‌گویم چشم خیره کنید و مردان و جوانان را بنگرید، می‌گویم «با شخصیت» راه بروید! بنده همیشه هم به خانمم هم به دخترم توصیه می‌کنم در عین حال که باید لباستان برجستگی‌های بدن را نشان ندهد، لباس برازنده آبرومند بپوشید؛ لباس خوب بپوشید، نه لباس جاذبه‌دار؛ لباس خوب، لباس محترمانه و بعد هم تأکید می‌کنم در کوچه که راه می‌روید با گردن راست راه بروید! معلوم باشد شما زن مسلمان هستید؛ «العزة لله ولرسوله و للمؤمنین». باید عزیز باشید. اتفاقاً این‌ها می‌دانند بنده همیشه در اروپا با این لباس (روحانیت) بوده‌ام. حتی یک بار هم با کت و شلوار جایی نرفته‌ام، هر جا هم گفتند بد است با این لباس بروی، گفته‌ام بنده با همین لباسی که می‌گویید بد است به آنجا می‌روم. گردنم را هم راست گرفته‌ام و رفته‌ام، به طوری که گاهی خانم می‌گوید تو اصلاً به اینکه این اطرافیان به تو نگاه می‌کنند توجه نمی‌کنی. می‌گویم واقعاً توجه نمی‌کنم که به من نگاه می‌کنند. من عادت دارم شق و رق در خیابان راه بروم برای اینکه «العزة لله و لرسوله و للمؤمنین». مگر من به این مردم اروپا بدهکارم که حتماً باید اینجا مثل آن‌ها راه بروم؟ من خودم لباسی و شخصیتی با خودم دارم. آقایان یادشان هست در جلسه دیدار با کاردینال کونیگ (اسقف اعظم اتریش) آن شب چگونه برخورد کردم. عرض می‌شود باید شخصیت داشته باشیم آقا! باید عادت داشته باشیم سربلند باشیم. چه کم داریم؟! چرا احساس حقارت می‌کنیم؟! تأکید می‌کنم خانم‌ها پوشش داشته باشند اما در خیابان باشخصیت راه بروند، با شخصیت برخورد کنند. به آقایان توصیه می‌کنم در تربیت خانم‌ها و دخترها به آن‌ها میدان عرض اندام کردن و میدان شخصیت داشتن بدهید! بگذارید بتوانند در مجامع حرفشان را بزنند! آنچه قرآن دستور می‌دهد این است «لا تخضعن بالقول»؛ یعنی با ادا و اطوار و نازک کردن صدا صحبت نکنید! اما صحبت کنید، سؤال کنید، حرفتان را بزنید، اظهارنظر کنید، عقیده‌تان را بگویید، در مجامعی که حتی به عنوان مجامع اسلامی تشکیل می‌دهید خانم‌ها نظراتشان را بیان کنند، حرف‌هایشان را بگویند. البته باید کوشش کنید مجامعتان در حد اعلای نزاهت، تنزه، طهارت و قداست باقی بماند. در این بعد، خودسازی داشته باشید. بنابراین اگر این مسئله که در کتاب‌ها نوشته شده و نمی‌توان آن را به عنوان کلام حضرت زینب(س) دانست درست باشد به زینب(س) توهین شده است؛ یعنی نشانه احترام یک بانو را از او گرفته‌اند. این بالاتر از گرفتن یک انگشتر است. انگشتر یک مال است ولی پوشش برای او نشانه شخصیت و احترامش بوده که از او گرفته‌اند. این است که گله می‌کند. به شخصیت زن، به شخصیت بانوی اسلام تجاوز و تعدی شده است.

سراغ خانم‌ها برگردیم. خانم‌های ما شجاع، مصمم، با اراده، وظیفه‌شناس و وظیفه‌گزار بار خواهند آمد، توانا در برخورد با دیگران بار خواهند آمد. باید خانم‌ها را طوری بار بیاوریم که اگر تنها هستند و کسی به آن‌ها کمترین مطلبی می‌گوید واقعاً بتوانند از خودشان دفاع کنند. ما در این قسمت کمبود داریم ولی چاره نیست. باید کوشش کنیم زینب بار بیاوریم. مدلش خود زینب است. زینب بار بیاوریم که به پوشش آن‌قدر اهمیت می‌دهد که در برابر قدرت‌های اهریمنی ابن‌زیاد و یزید هم کمترین ترسی به خود راه نمی‌دهد. حتی در بازار کوفه طبق وظیفه سخنرانی می‌کند و حرف‌ها را می‌زند و با مردم کوفه آنچنان شجاعانه و هوشیارانه سخن می‌گوید. شک ندارم باید در شیوه تربیت دخترها و خانم‌ها تجدیدنظر و کوشش کرد آن‌ها با الگوی زینب تربیت شوند، در هر دو بعد: هم بعد فضیلت و تقوا و ایمان و هم بعد شجاعت و سخنوری و قدرت دفاع از خویشتن. شخصیت داشتن و سربلند زیستن و سربلند راه رفتن و سربلند برخورد کردن را باید به آن‌ها تعلیم داد».

شهید آیت‌الله دکتر بهشتی
سه گونه اسلام
به انضمام مراحل اساسی یک نهضت

الهزل فکاهة السفهاء و صناعة الجهّال

مسخره کردن و شوخی – بی‌مورد – از بی‌خردی و کار انسان‌های نادان است.

زبور آل محمد(ص)

خدایا اگر خواهی از ما درگذری، پس به سبب تفضل تو است و اگر خواهی ما را عذاب کنی پس به موجب عدل تو است، پس به آیین انعام خود عفو خویش را بی‌دریغ به ما ارزانی دار و به سنت گذشت خود ما را از عذاب خویش ایمن ساز، زیرا ما تاب تحمل عدل تو را نداریم و بی‌مدد عفوت برای احدی از ما نجاتی نیست.
(دعای دهم صحیفه سجادیه)

کلام امیر

بر تن امیرالمؤمنین(ع) جامه‌ای کهنه و وصله‌دار دیده شد؛ در این باره از آن حضرت سؤال کردند، در پاسخ فرمودند: این جامه‌ای است که دل در برابر آن خشوع و فروتنی می‌کند، نفس در برابر آن خوار می‌شود، مؤمنان (در پوشیدن چنین جامه‌ای) از آن پیروی می‌کنند و فروتن می‌شوند.
(حکمت ۱۰۳ نهج‌البلاغه)